

Ignacio Muro Benayas

Fundación Espacio Público fundazioko zuzendaria

EBk Trumpek proposatutako muga-zergen akordioari men egiteak (% 15 kontrapartidarik gabe onartzea, batez beste % 1,47 zenean) «gu, Europako herriak» proiektu politiko autonomo gisa defendatzeko amore ematea eta ezintasuna dakar. Horrek debalatu egiten gaitu hirugarrenekin beste edozein akordio lortzeko, elkarrekiko errespetuan oinarrituta. Ursula von der Leyen negoziatzaileari edo Europako ekialdeko herrialdeei egotz dakiekeen zatiketari egotzi ohi zaio errua; baina gehiago dago, askoz gehiago. Lehenago, Europako gobernu guztiek, Espainiakoak izan ezik, gastu militarra Trumpek ezarritako % 5era igotzeko agindua eman zuten NATOren bileran. Eta handik gutxira, EBko ekonomia nagusiek (Alemania, Frantzia eta Italia) adostu zuten G7aren bilera batean AEBko korporazioak «kanpo uztea» EBko zuzentarau bateko sozietateen gaineko zergaren % 15eko gutxieneko ordainketatik, eta, beraz, horretarako inolako zilegitasunik ez izatea.

Ez dira bat-bateko aldaketak. Egia esan, menekotasun hori duela hamarkada batzuetatik hona areagotzen ari da, baina gaur egungo egoerak nabarmentzen ditu munduaren aurrean.

AEBko nagusitasunaren oinarri tradizionalak

Dolarra, eta botere teknologikoa eta militarra izan dira estatubatuarren nagusitasunaren oinarriak azken hamarkadetan. Indar horiek nahikoak izan dira, eta haien lidergoa eztabaida ezina izan da. Kontua da ikustea ea hala izaten jarrai dezaketen, Txinaren garrantzi ekonomiko eta teknologiko gero eta handiagoak epe ertainerako mehatxu potentzial gisa jotzen duenean eta esparru askotan mundu mailako lidergoaren lehiak markatutako aldi bat irekitzen duenean.

Horregatik, egungo egoera historikoak eragiten dituen desoreka ekonomikoen izaeran sakontzea komeni da.

Azken hamarkadetan, AEBk egiturazko desoreka ekonomikoak izan ditu, «defizit bikiak» deiturikoak, kontu publikoetan eta kontu korronteko kanpo-balantzean adierazitakoak,¹ eta horiek finantzatzeko duten gaitasunagatik konpentsatzen ziren: batetik, ekoizpen-inbertsioetan kapitalak erakarriz, eta, bestetik, kapitalen merkatuetatik kapital flotatzaileak erakarriz. Azkenik, zor publikoa jaulkiz, dolarretan, beste herrialde batzuetako partikularrek eta erakundeek eskuratzen baitzuten.

AEBko kontu korronteko balantzaren saldo negatiboak Ronald Reagan boterera iristean hasitako joerarekin jarraitzen du, eta egiturazkoa bihurtzen da globalizazio multilateralaren sendotzen den neurrian. Beraz, dollarraren herrialde igorlea izatearen ondorioei egotz dakieke, edo, halaber, deslokalizazio-politikei, AEBren hegemoniak balio handiko zerbitzu teknologikoen ekoizpenean espezializatzea eta industria uztea lortu nahi izan zuen ia hogeita hamar urteetan desiragarritzat argudiatu direnei.

Kontua da, lehenago, kontu korronteko balantza nahiko orekatua zegoela. Eta desoreka, ia osorik, ondasunen defizit komertzialak eragin duela, manufakturen desindustrializazioarekin lotuta, zerbitzu teknologikoen balantzako gero eta superabit handiagoek konpentsatu gabe, ezta interes eta dibidenduek edo *royalties* direlakoek eta beste transferentzia batzuek eragindako diru-sarrera garbiek ere.

1. Azken datuek desoreken magnitudea adierazten dute. 2024an, Estatu Batuetako defizit publikoa BPGaren % 7,26ra iritsi zen, eta azken 10 urteetako batez bestekoa % 5ekoa izan zen; zor publikoa BPGarekiko % 121era igo zen, 2018an baino hamabost puntu gehiago, eta kontu korrontearen defizita BPGaren % 3,9 da, aurreko urtean baino % 25 gehiago eta azken 10 urteetako batez besteko % 2,8aren gainetik.

Aurrekontu-defizit etengabeei dagokienez, ortodoxia ekonomikoak esan ohi du AEB bere aukeren gainetik bizi dela. Enpresen eta familien kontsumo-maila dopatuta egon da, etengabeko finantzaketa-programekin eta bi motatako pizgarriekin: alde batetik, aurrekontu hedakorren bidez, batez ere gastu militarrean, gaur egun bereziki enpresa teknologikoei dagokien industria-konplexu baten bidez. Bestetik, zergak jaitsiz, eskari erabilgarria ahalbidetzeko. Funtsean, haren ekonomia kontsumorako eta berrikuntzarako makina handi bat da, munduko gainerako herrialdeek finantzatzen dutena.

Kapital globalizatuen merkatuen ondorengo hedapenak eta dolarrak krisi-garaietan erreserbako eta babeseko moneta gisa duen estatusak asko erraztu dute defizit horien finantzaketa, euroaren eta yenaren aldean balioa handitzeko joera baitute. Eta mundu osoan eskuragarri dagoen talentua erakartzeko gaitasuna duen enpresa ekosistema berritzaile baten sorrera elikatu du.

AEB eta nazioarteko ordena berri baten erronka

Duela bost urte, zerbait aldatu zen. COVID-19ak sustatutako eskualde blokeetan globalizazioa zatikatzeak eta hornidura-kateen hausturek AEB behartzen du mundu garatuan duen eragina birkonfiguratzera.

EBren, Japoniaren, Erresuma Batuen, Kanadaren edo Korearen «autonomia estrategikoari» mugak jarri behar dizkio. Horretan adostasuna dagoela dirudi. Globalizazioa eskualde-blokeetan zatikatzen bada, soberako kapital-fluxu globalen eskuragarritasuna murriztu egin daiteke, orain arte kapitala esportatzen zuten eta autonomia handiagoa izateko hautagai ziren eskualdeetan ezinbestekotzat hartutako inbertsio-premia handiagoak direla eta.

Alde batetik, bere hegemonia ukitzen duten gerragatazketan baldintzarik gabeko laguntza behar du, eta, bestetik, bere nagusitasuna bermatuko duten mugak eta murrizketak ezarri behar ditu, gutxienez, energiaren, defentsaren eta teknologiaren eremuetan. Eta ahal bada, merkataritzan. Eta horrek bereziki eragiten dio Europari, berehala ikusiko dugun bezala, erabaki strategikoetan mendekoa izan nahi baitu,

eremu horietan eragina duten erabakietan behinik behin.

Txinak pisu ekonomikoa eta teknologikoa irabazten duen heinean, normalena dolarrak, pixkanaka, erreserba-monetaren estatus pribilegiatuak ematen dion egungo kuota galtzea litzateke. Ez hainbeste alternatiba bat sortzen delako, banku zentralek eta funts eta erakunde inbertitzaileek nahi duten dibertsifikazioaren eraginez baizik. Izan ere, urteak dira BRICSen taldeko herrialdeek erreserbak dibertsifikatzen dituztela. Eta Txinak eta Japoniak, AEBko aktiboen edukitzaile nagusiek, dolarretan izendaturiko zorra murrizteko borondatea adierazi dute. Zordun eta hartzekodun gisa lotuta egonik, ez da epe laburrean gerta daitekeen aldaketa, baina nahikoa da beren asmoen berri ematea merkatuen alertak altxatzeko. Agerikoa dirudi, Txina AEBko lehiakide estrategiko gisa munduaren begietara sendotzen den heinean, noizbait agertuko direla arrazoiak alde bateko edo besteko lema-kolpe bat eragiteko.

Egungo orekaren ezegonkortasunak agerian uzten du AEBk hegemonia bermatuko dion «ordena berri» baten beharra. Ordena berri horrek kontu korronteko defizita murrizteko egiturazko neurriak hartzeko edo finantza-logikara jotzeko aukera eman behar du, kapital-sarrerek beren dimentsioa konpentsatzen jarraituko dutela ziurtatzeko. Edo biak batera. Funtsean, lema-kolpe bat behar du, seinale bat, botere modu bat, dolarretan izendaturiko aktiboak indartuko dituen (horrek esan nahi du bere monetak merkatuen erreferentzia izaten jarraituko duela) eta, aldi berean, bere ekoizpen espezializazioa bultzatuko duena edo, gutxienez, egiturazko kalteak mugatuko dituen.

Eta modu horrek forma inperial gordin-gordinak hartzeko boto-paper guztiak ditu.

NATO Mendebaldeko diziplina tresna gisa erabiltzea AEBko eliteen adostasunaren parte da dagoeneko, baina Trump bertsioan, basailutza forma inperial zuzen eta basatiak bereganatzen ditu, leundu edo ezkutatuko dituen erretorikarik gabe.

Mar-a-Lago: muga-zergak, industrializazioa eta zortasun-harremanak

2025eko apirilaren 7ko hitzaldian, ²Stephen Miranek, Etxe Zuriko Ekonomia Aholkularien Kontseiluko presidenteak, bere herrialdeak «ondasun publiko globalak» izeneko bi eskaintzen dituela defendatzen zuen: base militarren munduko sarearen bidezko babes militarra eta dolarrak munduko erreserba-moneta gisa duen papera. Rol hori ez da jasangarria, dioenez, manufaktura-industria estatubatuarra «murriztu» egin delako eta merkataritza-defizit «jasanezinak» sortu dituelako. Eta proposatzen du posible dela dolarraren hegemonia mantentzea eta aldi berean sistema erreformatzea, betiere gainerako herrialdeek domeinu horrek dakartzan kostuak bere gain hartzen baditu.

Lehenik eta behin, inportazio-muga-zergak onartu behar dituzte kontraneurriak hartu gabe, munduko merkatu handienara sartu nahi badute (gainera, Estatu Batuetako Altxorrekiko diru-sarrera diferentzialak sortuz). Bigarrenik, Estatu Batuetako esportazioetara zabaldu behar dituzte beren merkatuak. Hirugarrenik, atzerriko enpresek beren ekoizpenaren zati bat AEBra eraman behar dute, muga-zergak aurrezteko eta bere merkatuan sartzeko. Azkenik, handitu egin behar dute defentsa-gastuetan egiten duten inbertsioa, AEBko enpresei armak eta ekipamendua erosiz.

Estrategia hori borobiltzen duen Mar-a-Lago akordioak dolarra ez estimatzea eskatzen du, balioa handitutako dolar batek Trumpek uzten dituen muga-zergeren politikak partzialki konpentsatuko lituzkeelako eta barne-inflazioa eta gizartearen atsekabea sortuko lituzkeelako. Torsten Slok, inbertsio-funts handienetako bat den Apolloko ekonomista buruak, honela laburbiltzen du: «Asmoa da Estatu Batuek munduari segurtasuna ematea, eta, trukean, munduko gainerako herrialdeek dolarra beherantz presionatzen laguntzea, Estatu Batuetako manufaktura-sektorea haz dadin». Eta horrek esan nahi du munduko gainerako herrialdeak Ipar Amerikako zorra epe luzera eskuratzera bultzatu (behartu) behar direla, etekin txikiekin, inflazioa baino txikiagoak.

Sakonean dagoena da, halaber, sektore guztiei eragiten dien logika industrial berri baten defentsa, ez estrategikotzat jotzen direnei bakarrik, eta alde anitzeko globalizazioaren azken 30 urteetako espezializazio produktiboaren logika hausten du. J. D. Vance lehendakariordeak³ adierazi du akats bat dela ekoizpen-sistemaren deslokalizazioa, lurraldean sormen-eta diseinu-faseak mantentzen ziren bitartean, fase horiek egokitzen eta nahikitzen jotzen baitziren berrikuntza bultzatzeko. Kalifornian diseinatzea eta Shenzhenen fabrikatzea lanaren banaketaren logika zen. Logika anglosaxoi hori mundura esportatu zen eta Mendebaldearen nagusitasuna bultzatuko zuen mantra gisa onartu zen.

Txina aipatu gabe, J. D. Vance dio: «oker geunden. Fabrikatzen duten eremu geografikoak oso onak dira gauzak diseinatzen. Sare-efektuak daude, eta, beraz, balio-katearen beheko muturrean hobera egin ahala, goiko muturrean ere harrapatu gaituzte. Bi muturretatik estutu gaituzte».

Bitxia da Estatu Batuetako populismoak horrela argudiatzea, baina arrazoi du. Abiapuntua zen eskuzko lana trukagarria zela eta ez ziola aparteko baliorik ematen ekoizpen-prozesuari, eta balio handiko lan intelektualak bakarrik merezi zuela atxikitzea.

Emaizta da produktibitatea, industria eta soldata hobeak desiragarriak eta konbergenteak direla. Galdera da zenbateraino lor dezaketen konbergentzia hori. Erantzuna ideologikoa eta irreal da: horretarako, migrazioa blokeatu behar da, «droga» gisa ulertuta, enpresa-logika kostu txikiekin biziarazten duena, xenofobiari balio ekonomikoa ematen dion «ad hoc» argudioa.

Baina galderek airean jarraitzen dute: zenbateraino den bateragarria Mar-a-Lagoren akordioa dolar ahul batekin, zenbateraino saihestuko lituzkeen inflazio-ondorioak eta zenbateraino den bateragarria hori guztia AEBren nagusitasunarekin. Egia da 70eko hamarkadan eta mende honetako lehen hamarkadan dolar ahul batek ez zuela AEBren lidergo geopolitikoa eragotzi. Baina garai desberdinak ziren, Txina bezalako potentziarik gabe, hegemonia globalari mehatxu eginez.

2. <https://www.hudson.org/events/chairman-council-economic-advisers-stephen-miran-trump-administrations-economic-agenda>.

3. <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-the-vice-president-the-american-dynamism-summit>.

Gaur egun, politika logika ekonomikoei gailentzen bazaie bakarrik izan daiteke posible. Bai, kanpoan logika inperialak eta muturreko basailajeak ezartzen dira. Eta, barruan, hertsatzeko aparatua gai bada metodo autoritarioekin iraganeko adostasunak partekatzen dituzten erakunde eta jarraibide profesionalak gailentzeko, eta diziplina sartzen bada *establishment* delakoan, kontrabotere demokratikoak eraginik gabe utzi arte. Horiek dira ordena berriaren ezinbesteko ezaugarriak, nahitaez modu neofaxistekin. Eta erabaki horretan Trump argia da.

Demokrazia eta askatasuna banandu egiten dira. Demokrazia eraginkortasunik gabeko sistema bihurtu da. Gizarte digitalaren berezko aukera desberdinen artean, nahierara, aukeratzeko askatasuna ezartzen da lelo gisa («viva la libertad, carajo»). Argi eta garbi esan gabe, eredia Txina da, estatu autoritarioa interes korporatiboen zerbitzura baitago, teknologia- eta defentsa-industriak erreferente dira, eta ondasunak eta zerbitzuak herritarren paradigma gisa aukeratzeko «askatasuna».

Europaren mendekotasuna

Politika logika ekonomikoei gailentzeko lehian ari bada, Europak hor erakusten du bere ahultasuna.

Duela gutxi ezarri den % 5eko zerga, BPGren gaineko defentsa-gastuaren ehuneko gisa, ibilbide luzeko neurria da. Alde batetik, prestatu egiten du epe ertain edo luzerako agertoki bat, Txinarekin edo Errusiarekin aurrez aurre talka egiteko prest, beharrezkoa balitz. Bestetik, berrarmatzeko abiadura bat bilatzen du, AEBrenetako defentsa-industriari egindako erosketak bermatuko dituen, armada europarren arteko konbergentzia eta bere sistemen elkarreragingarritasuna eta autonomia zailtzetik libratzeko. Azkenik, gastu publikoaren hierarkia ideologikoa ezartzen du goitik, gizarte-doikuntzen uholdea dakarrena.

Europeismoak mugatuta ikusten ditu munduaren ikuspegi autonomoa marrazteko ahalmenak, atlantismoarekiko berezko ñabardurekin, mendebaldeko kulturaren benetako adierazpen gisa zigilatuta geratzen dena. Horrela, Europak eragina galtzen du Hegoalde globalean, eta ez da gai mundua berrerekatzen duen aktorea izateko. Urrun daude

1990eko Parisko Gutuna eta Lisboatik Moskura partekatutako Europako Segurtasun Sistemaren aldeko apustua, hurrengo urtean NATOk Erroman egindako Goi-bilerak zapuztua.

Une horretatik aurrera, argi geratu zen AEBk ez ziola inoiz autonomiarik utziko Europari kontinenteko segurtasuna garatzeko. Ildo horretan jardun dute, forma desberdinekin, errepublikanoek eta demokratek.

Bidenen gobernupean egindakoa gainbegiratu bat ematea komeni da.

- 2021eko irailean, Ukraina inbaditu aurretik, Bide- nek erakusten zuen Txina zela bere lehentasuna, AUKUS, Australia eta Erresuma Batuarekin batera Indo-Pazifikoko eskualderako aliantza militar estrategikoa, bultzatzean.
 - Ukrainako inbasioak, 2022ko otsailean, atlantismoak segurtasuna gainerako balioen gainetik jartzea justifikatu zuen. «Mendebaldeko demokrazien» defentsak Errusia jotzen du etsai estrategikotzat, eta Txina «Euroatlantikoko segurtasunerako erronka sistemikotzat». Madrilgo ondorengo goi-bilerak NATO 360° eta munduko edozein lekutan esku hartzeko eskubidea finkatu zuen.
 - Errusiarekiko eta Txinarekiko harremanak oztoporik gabe oztopatu dira. Lehenik, Nord Stream sabotajearen bidez, 2022ko irailean, Alemania gas errusiarrez elikatzen duena; ondoren, EB AE-Bra gasa eroatera behartuz; azkenik, Italiak Zeta-ren Ibilbide Berriaren estrategia txinatarrekin duen edozein lotura hautsiz.
- Trumpekin, bidesari neofeudalek eta Ordena Berriaren diziplinak jauzi bat eman dute. Muga- zergek eta fiskalitateak alor ekonomiko berriak markatzen dituzte.

Draghi plana, koherentzia hutsa?

Draghi plana intelektualki koherentea da, baina Europa gehiago erreklamatzeko, egungo egoeran, hutsean eror daiteke. Edo, asko jota, gutxieneko ibilbide posibilista bihurtu daiteke. Coimbrako bere diskurtsoa bereziki zehatza da dimentsio politikoari dagokionez.

Esparru arautzaile zatikatuegia kritikatzan du, Bruselan nahiko zuketen konbergentzia potentziala deskafainatu duten zuzentarauekin. Hori egitean, badirudi ez dakiela, neurri handi batean, zatiketa hori herrialde bakoitzean nagusi diren enpresa handien lobby-en ondorio dela, beren estatuen aurrekontuetan babestutako defentsa-estrategiak garatu nahi dituztelako, eta ez Bruselak eskatzen duen integrazioan.

Nolanahi ere, egin beharko litzatekeenaren ibilbide-orri posible gisa balio du.

- Politika makroak barne-eskarira birbideratzea proposatzen du, eta ez kanpo-lehiakortasunera. Horrek soldatei eusteko eta kontsumoa geldiarazteko politikekin amaitzea ekarriko luke, eta bateraezina izan liteke defentsa-gastuetarako ezarritako lehentasunetatik eratorritako gizarte-gastuaren murrizketarekin.
- Inbertsioa barne-eskariaren bigarren zutabe gisa bultzatzeko, Europako planak proposatzen ditu interkonexio energetikorako azpiegituretarako, defentsa-gastuen elkarreraginkortasuna bermatzen duten sistematarako eta funtsezko lau azpiegitura teknologikoetarako.⁴ Plan horiek Batasunaren zor komunaren jaulkipenaren bidez finantzatu beharko lirateke. Anbizio handiegikoa, baina egingarria paraleloan herrialde saneatuenei (Alemania, Herbehereak eta Eskandinaviarrak) beren aurrekontu nazionalak erabiltzea eta zorra handitzea baimentzen bazaie.
- Prezioak gasetik eta energia berriztagarrietatik bereiztea planteatzen du, prezioak igotzea saihesteko, eta horrek *lobby* energetikoari aurre egitea dakar, tabu bihurtutako printzipio «marjinalistarekin» amaitzeko. Baina, aldi berean, energia nuklearraren jarraitutasuna errazten du, «energia garbiena» arteko «neutraltasun teknologikoa» justifikatzen baitu, eta horrek, zalantzarik gabe, mesede egiten dio Frantziari, teknologia horretan duen lidergoagatik.
- Teknologia digitalen arloko erregulazioa murriztea defendatzen du, orain kontsumitzailearengan zentratuta, berrikuntza disruptiboaren ekosistema zigortu baitu, AEBko enpresa teknologiko handiei abantaila emanez. Badirudi bere jarrerak

eragina izan duela AAri buruzko Zuzentarauearen permisibitate handiagoan; izan ere, Europako Batzordeak araudi hori lasaitzeko asmoa berretsi du, Europako enpresa garrantzitsuenetako batzuetako 40 kontseilari ordezkari baino gehiagoko talde bat, Mistral frantziarra buru, AAko Europako liderra, kexatu egin baita bere «mugez eta konplexutasunaz».

Draghi Planaren koherentzia posiblistak aurrez aurre jartzen ditu Europako eliteak banatzen dituzten aukera gainjarriak: Errusiaren aurreko posizionamendua, europeismoa subiranismoaren aurrean, hiri handien kosmopolitismoa landatartasunaren eta nekazaritzaren aurrean, tradizionalismoa edo liberaltasuna, gutxiengoaren eskubideak gehiengoaren absolutismoaren aurrean...

EBko herrialde gehienetan dauden mehatxu populistek bideraezin egiten dute gutxieneko ibilbide-orri koherente eta anbiziotsua, eta eragotzi egiten dute lankidetzaren indartua, adostasunaren araua gaindituko duena. Gaur egun, herrialde zentralerako inor ez dago boterearen funtsezko alderdietan subiranotasuna lagatzeko moduan, hala nola energian, bankan eta telekomunikazioetan.

Horrela, areagotu egin da Trumpek eta bere ideologoen demokraziaren eraginkortasunik ezarekin identifikatzen duten EBko ezintasun eta gobernu ezaren sententzia. Bien bitartean, aukeraketaren ondoren, eskuin muturrak Lisboako estuariotik Vistula ibaira igotzen jarraitzen du.

Europa: defentsak lehentasuna irabazi du industria berdearen gainetik

Defentsarako gastua, Europako neokenesismoaren giltzarritzat hartzea, Next Generation funtsetara mugituz, europar etorkizunaren funtsezko elementua dela dirudi.

Planteamendu kuantitatibo bat onartzeak, Batasunarentzako arriskuak zein diren, zer mugatan eta zer izaeratan dauden edo egungo bikoiztasunak eta eraginkortasunik ezak nola saihestu baloratzen hasi gabe, AEBk ezartzen duen esparru belizista onartzea dakar.

4. Lau lehentasun daude: datuak hodeian biltegiratzea, superkonputazioa, zibersegurtasuna eta datuak transmititzeko 5G eta 6G sareak.

Europako Defentsa Planaren dimentsioak, 800.000 milioi euroko zenbatekoarekin, Next Generationena baino handiagoa, lehen mezu bat bidaltzen du. Batzordeak diseinatuta, ia % 20 Batasunak onartu eta finantzatzeko luke, eta horrek defentsa erkideari emandako garrantzia deskribatzen du, ondasun publiko partekatu gisa. Gainerako % 80a estatuek finantzatzeko lukete, beren gaitasunen arabera, baina gastu-arauetan sartzetik salbuetsita. Oraingoz, Batzordeak proposatu du gutxienez % 65 EBko defentsa industriara bideratzea, baina Trumpek ohartarazi du Ukrainara bidaltzen dituen armak Europak finantzatu behar dituela.

Interes nazionalak berrosatzea da jokoan dagoen partida.

- Alemania 2030ean armen Europako merkatua gidatzeko prestatzen ari da, bere industria teknologiko berriaren elementu estrategiko nagusi gisa. Aurrekontu onbideratuak aukera ematen dio AEBri armen erorsketa epe laburrean finantzatzeko, epe luzerako estrategiak aztertzen dituen bitartean. Aldi berean, beste ingurune geostrategiko baterako diseinatutako azken belaunaldiko hegazkinak eta borroka-orgak fabrikatzeko Frantzia eta Alemaniaren arteko lankidetzaprogramek tentsioak jasaten dituzte aldaketen presaren eta bien lidergo-borondatearen aurrean.
- **Frantzia, bere aldetik, bere doktrina militarren biktima da,** armamentu-esportazioan eta gerra espedizionarioetan zentratua, eskala handiko integrazioa eskatzen duen baterako defentsaplanteamendu moderno batean baino gehiago. Potentzia nuklearra izan arren, zatikatzea eta beste sistema batzuekiko elkarreragingarritasunik eza Europako gabezien paradigma dira.
- Italiak, munduko arma fabrikatzaile nagusietako bat, industria-enpresa handiekin, Leonardo eta Fincantieri kasu, defentsa ibilbide-orri gisa ere hartzen du, Erresuma Batua eta Japonia borroka hegazkinetarako eta Frantzia hegazkin nuklearretarako barne hartzen dituzten aliantzekin.
- EBko ekialdeko herrialdeak ere berezko dinami-kekin sartzen dira logika militar horretan. Poloniak eta Hungariak txertatze horren konplexutasuna eta sustatzen dituzten bide eta aliantza kontraesankorrak erakusten dituzte.

Lurralde-desparekotasunak betikitzen dituen ereduak

Espainiako gobernua defentsaren erronka bere gain hartzen ari da, bere zutabe industrialen (Indra, Navantia eta Airbus) arteko konbergentzia erraztuz, eta badirudi trantsizio ekologikoan lehentasuna mantentzen ari dela. Hala ere, seguruenik, ezin izango du saihestu botere-logika berriek ezarritako ekoizpen-espezializazioaren logika.

Next Generation bultzadak aukera ematen zuen Europako lurralde-desorekak Mediterraneoko hegoaldearekin eta, bereziki, baztertutako landa-hegoaldearekin zuzentzeko, baina defentsaren aldeko lehentasunak berriz ere iparra eta megahiriak ekonomiak taula ekonomikoaren erdian jartzen ditu.

Horren emaitza ahaztutako eta basamortututako eskualdeak behin betiko baztertzea izan liteke, horiek baitira sistema ekonomikoa funtsezko lehengaiekin elikatzera deituak. Mendekotasun neokolonialeko egoera areagotu daiteke Europako periferia hustuetan biltzen badira lur arraroak erauzteko industriak, Batzordeak onartutako CRMA planean aurreikusita dagoen bezala.⁵ Lur arraroak, hau da, lehengai estrategikoak erauztea, prozesatzea eta birziklatzea bermatzeko helburua duten 47 proiektu estrategikoetatik, 20 erauzketakoak dira, eta horietako 9 iberiar penintsulan daude, Espainia eta Portugal banatzen dituen «marrako» eskualdeetan. Eta beste 7, Finlandia, Errumania eta Greziako beste eremu periferiko batzuetan.

«Sakrifizio-eremuak» esaten zaie, airea, ura eta lurzorua kutsatzen duten industrien kontzentrazio handia duten eremu geografikoak, non jarduera ekonomikoa lehenesten den tokiko komunitateen biodibertsitatearen, osasunaren eta ingurumenaren gainetik. Eta Europa tentsionatu eta defentsiboak galtzaile izateko aukera guztiak ditu. Botere logika berriak azken txokoan eragina duela erakusten duen beste adibide bat.

5. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2024-80639>.